

ΦΩΝΗ ΒΟΩΝΤΟΣ ΕΝ ΤΗ ΕΡΗΜΩ...

(ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ)

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου - Καθηγητού

Ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος ανήκει στη χωρία των μεγάλων προφητών και ομολογητών της πίστεώς μας. Ο Ίδιος ο Κύριός μας Ιησούς Χριστός τον χαρακτήρισε ως το μέγιστο άνθρωπο που φάνηκε στον κόσμο: **«αμήν λέγω υμίν, ουκ εγήγερται εν γεννητοίς γυναικών μείζων Ιωάννου του βαπτιστού»** (Ματθ.11,11). Η αγία μας Εκκλησία τον έθεσε σε τιμή μετά τη Θεοτόκο, μάλιστα στην εικονογραφία παριστάνεται μαζί με την Παναγία μας να ικετεύει για τη σωτηρία του κόσμου. Είναι η γνωστή εικονογράφηση της **«δεήσεως»**. Ο μεγάλος αυτός άνδρας πάνω απ' όλα είναι ο πρόδρομος της εμφανίσεως του Χριστού στον κόσμο, αυτός που άνοιξε το δρόμο να περάσει ο Λυτρωτής μας. Είναι ο μεγάλος αγγελιοφόρος της πιο χαρμόσυνης και ελπιδοφόρας αγγελίας όλων των εποχών: της εν Χριστώ απολυτρώσεως του ανθρωπίνου γένους. Είναι ο κομιστής και ο διαπρύσιος κήρυκας της μετάνοιας και ο άτεγκτος ελεγκτής της ανομίας και της αμαρτίας.

Σύμφωνα με τις αγιογραφικές μαρτυρίες ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος υπήρξε κορυφαίο όργανο της θείας πρόνοιας και του έργου της σωτηρίας του κόσμου, διαδραματίζοντας πρωτεύοντα ρόλο. Μεγάλοι προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης είχαν προφητεύσει για το πρόσωπό του και τη δράση του. Ο προφήτης Μαλαχίας προανήγγειλε τη βουλή του Θεού για την εμφάνιση του Τιμίου Προδρόμου: **«Ιδού εγώ εξαποστέλλω τον άγγελόν μου, και επιβλέψεται οδόν προ προσώπου μου, και έξαίφνης ήξει εις ναόν εαυτού Κύριος, όν υμείς ζητείτε, και ο άγγελος της διαθήκης, όν υμείς θέλετε. Ιδού έρχομαι, λέγει Κύριος Παντοκράτωρ»** (Μαλ.3,1).

Η γέννησή του υπήρξε θαυμαστό γεγονός, διότι γεννήθηκε από μητέρα στείρα. Ήταν γιος του ευσεβή ιερέα Ζαχαρία, από την εφημερία Αβιά (Α΄Βασιλ.24,10) και της Ελισάβετ (Λουκ.1,7) η οποία καταγόταν από τον ιερατικό οίκο «Ααρών» (Λουκ.1,5). Ο αρχάγγελος Γαβριήλ παρουσιάστηκε στο Ζαχαρία την ώρα που θυμιάζε στο ναό, για να του αναγγείλει τη γέννηση του παιδιού του. Για την καλόπιστη απιστία του έμεινε άλαλος ως τη γέννησή του. Ο Ιωάννης ήταν εκλεγμένος από το Θεό **«εκ κοιλίας μητρός»**, διότι όταν

επισκέφτηκε η Θεοτόκος τη συγγενή Της Ελισάβετ, ούσες έγγειοι και οι δύο άγιες γυναίκες, **«εγένετο ως ήκουσεν η Ελισάβετ τον ασπασμόν της Μαρίας, εσκίρτησε το βρέφος εν τη κοιλία αυτής»** (Λουκ.1,41). Με την επενέργεια του Αγίου Πνεύματος έγνωσε ο Πρόδρομος, ως βρέφος αγέννητο ακόμη, τον ερχομό του Κυρίου και χάρηκε! Το όνομά του σημαίνει δώρο Θεού (Θεοχάρης για την ακρίβεια), και ήταν επιλογή του ιδίου του Ζαχαρία, διότι πίστευε ακράδαντα ότι το παιδί αυτό ήταν χάρισμα του Θεού, για τον ίδιο και για όλη την ανθρωπότητα. Αυτό αποδεικνύεται από τις προφητικές ρήσεις του αγίου ιερέα, μετά τη «λύση» της γλώσσας του.

Μεγάλωσε μέσα σε περιβάλλον ευσέβειας, πίστεως στο Θεό και εναγώνιας αναμονής του Μεσσία. Οι άγιοι γονείς του γέμισαν την ψυχή του με την βεβαία προσμονή του Λυτρωτή του κόσμου. Τον έμαθαν να κλείνει ερμητικά τα αφτιά του στην κοσμική σαπίλα και να αποστρέφεται την αμαρτία, διότι έπρεπε να τους βρει ο Μεσσίας καθαρούς, όσο γινόταν, ώστε να σχηματιστεί ο αρχικός πυρήνας των συνεργατών Του.

Σε ηλικία τριάντα ετών αποσύρθηκε στην έρημο της Ιουδαίας για να ζήσει βίο ασκητικό, για την προσωπική του κάθαρση. Αυτό έκαναν και άλλοι ευσεβείς Ιουδαίοι της εποχής του, όπως οι Εσσαίοι, οι οποίοι είχαν δημιουργήσει ολόκληρες κοινότητες ασκητών στην περιοχή της Νεκράς Θαλάσσης. Ο Ιωάννης πιθανότατα δεν ανήκε σε αυτές τις ομάδες, διότι η ιδέα του περί του αναμενόμενου Μεσσία είναι ριζικά

διάφορη από εκείνη των Εσσαίων, οι οποίοι περίμεναν δύο Μεσσίες. Ζούσε με προσευχή και νηστεία. Ως ένδυμα είχε τρίχες καμήλας και έτρωγε ακρίδες (βλαστάρια φυτών της ερήμου) και μέλι από αγριομέλισσες. Δεν αρκούνταν μόνο στην προσωπική του άσκηση, αλλά εμπνευσμένος από το Άγιο Πνεύμα, ως «ρήμα Θεού» (Λουκ.3,2), φώναζε με γοερή φωνή πάνω από τους γυμνούς βράχους της ερήμου, για να ακουστεί όσο το δυνατό μακρύτερα: **«μετανοείτε, ήγγικε γαρ η βασιλεία των ουρανών»** (Ματθ.3,3). Κήρυσσε «βάπτισμα μετανοίας εις άφεςιν αμαρτιών» (Μαρκ.1,4), και βάπτιζε τα πλήθη στα νερά του Ιορδάνη, **«εξεπορεύετο προς αυτόν πάσα η Ιουδαία χώρα και οι Ιεροσολυμίται»** (Μάρκ.1,5). Ταυτόχρονα δίδασκε τους πολυάριθμους επισκέπτες του, την ευσέβεια και τη

δικαιοσύνη και στηλίτευε την ασέβεια και την αδικία, αλλά και **«πολλά μεν ουν έτερα παρακαλών ευηγγελίζετο τον λαόν»** (Λουκ.3,18).

Η συνάντησή του με το Χριστό και η βάπτισή Του από τον Πρόδρομο υπήρξε η κορυφαία στιγμή για το θεοφόρο άνδρα. Πληρωμένος από τη χάρη του Αγίου Πνεύματος προανάγγειλε την έλευση του Σωτήρα: **«ο οπίσω μου ερχόμενος ισχυρότερός μου εστί. Ου ουκ ειμί ικανός τα υποδήματά βαστάσαι. Αυτός υμάς βαπτίσει εν Πνεύματι Αγίω και πυρί. Ου το πτύον εν τη χειρί αυτού, και διακαθαριεί την άλωνα αυτού, και συνάξει τον σίτον αυτού εις την αποθήκην, το δε άχυρον κατακαύσει πυρί ασβέστω»** (Ματ.3,11-12). Από μακριά διέκρινε το Χριστό και ομολόγησε: **«Ίδε ο αμνός του Θεού ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου. Ούτος εστιν περί ου εγώ είπον»** (Ιωάν.1,29). Η ομολογία; Του και η μαρτυρία του υπήρξε καταλυτικός παράγων για τα παραβρισκόμενα πλήθη. Είναι η πρώτη μεγάλη δημόσια αναγνώριση του ερχομού του Μεσσία. Επίσης συγκλονιστικό γεγονός υπήρξε και η τελετή της βαπτίσεως του Κυρίου από τα χέρια του Ιωάννη, την οποία επισφράγισε η φανέρωση της Αγία Τριάδος. Το αξιοσημείωτο στη βάπτιση του Κυρίου είναι η άρνηση του Προδρόμου να βαπτίσει το Χριστό, διότι ο θεοφόρος άνδρας διέγνωσε την απόλυτη αναμαρτησία Του και είχε τη συναίσθηση της τυπικότητας του βαπτίσματος του δικού του, το οποίο ήταν τύπος του αγίου Βαπτίσματος της Εκκλησίας του Χριστού, ως το μόνο που μπορεί να αναγεννήσει τον άνθρωπο.

Στόχος του Τιμίου Προδρόμου υπήρξε κυρίως η πολιτική και πνευματική εξουσία της εποχής του, η οποία είχε φτάσει σε έσχατα σημεία κατάπτωσης και ηθικής σήψης. Πυρωμένος από θείο ζήλο, αλλά και αγανάκτηση ο ιερός άνδρας μύδρους κατά των δυναστών του λαού. Ήταν κυριολεκτικά ασυμβίβαστος και ασκούσε κριτική προς κάθε κατεύθυνση, χωρίς να λογαριάζει τις συνέπειες της παρουσίας του. Καταφέρθηκε εναντίον των Φαρισαίων και των Σαδδουκαίων, οι οποίοι στο όνομα του Θεού και της υποκριτικής τους ευσέβειας καταπίεζαν και εκμεταλλεύονταν αφόρητα το λαό. Τους χαρακτήριζε δημόσια ως **«γεννήματα εχιδνών» και τους προειδοποιούσε ότι αν δεν μετανοήσουν δε θα ξεφύγουν «από της μελλούσης οργής»** (Ματθ.3,8). Με παραστατικότατο τρόπο

τους ανάγγειλε πως ήδη, με τον ερχομό του Μεσσία **«η αξίνη προς την ρίζαν των δένδρων κείται και παν ουν δένδρον μη ποιούν καρπόν καλόν εκκόπτεται και εις πυρ βάλλεται»** (Ματθ.3,10).

Ιδιαίτερος στόχος του έγινε η διεφθαρμένη πολιτική εξουσία της εποχής του. Τα διάφορα ανδρείκελα – εξωμότες συμπατριώτες του ασκούσαν τυραννική εξουσία για λογαριασμό της σιδερόφρακτης κοσμοκράτειρας Ρώμης. Ενώ ο λαός στέναζε κάτω από την πιο σκληρή δουλεία και λιμοκτονούσε, αυτοί ζούσαν μέσα στη χλιδή, τις ατέλειωτες διασκεδάσεις και την ανηθικότητα. Ύψωσε το ανάστημά του απέναντι στον ακόλαστο και διεφθαρμένο «τετράρχη» Ηρώδη **«περί πάντων ων εποίησε πονηρών»** (Λουκ.3,19). Αυτός συζούσε παράνομα με την Ηρωδιάδα, τη γυναίκα του αδελφού του, αδιαφορώντας για τον σκανδαλισμό που προκαλούσε στον ευσεβή λαό η φρικτή μοιχεία του. Φώναζε κάτω από τα ανάκτορά του με όλη τη δύναμη της ψυχής του, ελέγχοντας το μοιχό βασιλιά: **«ουκ έξεστί σοι έχειν την γυναίκα του αδελφού σου»** (Μαρκ.6,18). Ο θρασύς και ακόλαστος μονάρχης συνέλαβε και έκλεισε στη φυλακή τον διαπρύσιο ελεγκτή. Δεν τον σκότωσε, διότι **«εφοβήθη τον όχλον, ότι ως προφήτην αυτόν είχαν»** (Ματθ.18,5). Αλλά και από το ολοσκότεινο και υγρό δεσμοκτήριο ο Ιωάννης επαναλάμβανε ακατάπαυτα τον δριμύ του έλεγχο, ο οποίος έγινε πολύ ενοχλητικός στα αυτιά παράνομου ζευγαριού και των αυλικών του. Η Ηρωδιάδα αποδείχτηκε πιο διεφθαρμένη από τον Ηρώδη, **«ενείχεν αυτό και ήθελεν αυτόν αποκτείνειν και ου ηδύνατο»** (Μαρκ.6,19). Γι' αυτό παγίδευσε με όρκο τον παράνομο σύντροφό της, με το δαιμονικό πορνικό χορό της κόρης της Σαλώμης και κατόρθωσε να αποκεφαλίσει τον Ιωάννη και να σιγήσει το εύλαλο στόμα του!

Μετά από αυτό, **«ακούσαντες οι μαθηταί αυτού ήλθον και ήραν το πτώμα αυτού, και έθηκαν αυτό εν μνημείω»** (Μαρκ.6,29). Όμως ούτε τα τιμημένα λείψανά του βρήκαν ανάπαυση στον τάφο. Ο παρανοϊκός αυτοκράτορας Ιουλιανός ο Παραβάτης (361-363) τα έκαψε και τα εξαφάνισε με δαιμονική μανία!

Αλλά και μετά το μαρτυρικό του θάνατο ο Τίμιος Πρόδρομος συνέχισε να συμβάλλει στο έργο της σωτηρίας του κόσμου. Σύμφωνα με τη διδασκαλία της Εκκλησίας μας, έγινε ο διαπρύσιος κήρυκας της εν Χριστώ απολυτρώσεως και στον Άδη,

προετοιμάζοντας τα εκεί πνεύματα να δεχτούν τον Κύριο και να προσκολληθούν με Αυτόν κατά τη λαμπροφόρο Ανάστασή Του.

Ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος ανήκει στη χωρία των μεγάλων ανδρών της πίστεώς μας, διότι διαδραμάτισε σημαντικότατο ρόλο στη διαδικασία της σωτηρίας του κόσμου. Το πρόσωπό του αποτέλεσε το μεταίχιμο της Παλαιάς Διαθήκης και γενικά του αρχαίου κόσμου και της Καινής Διαθήκης, του νέου εν Χριστώ ανακαινισμένου κόσμου. Είναι ταυτόχρονα ο έσχατος προφήτης της Παλαιάς Διαθήκης και ο πρώτος της Καινής. Είναι ο πρόδρομος του Κυρίου, ο οποίος, όπως είδαμε, άνοιξε και λείανε το δρόμο να περάσει Εκείνος. Οι δικοί του μαθητές αποτέλεσαν τον αρχικό πυρήνα των μαθητών του Χριστού. Ο Ανδρέας, ο Πέτρος, ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης, ανήκαν στον κύκλο του Ιωάννη. Μάλιστα ο ίδιος τους προέτρεψε να ακολουθήσουν το Χριστό, διότι η αποστολή του είχε λήξει. Είναι ο μεγάλος κήρυκας της μετάνοιας και της επιστροφής των ανθρώπων στις **«ευθείες τρίβους»** του Θεού (Μαρκ.1,3). Υπήρξε ο μέγας ελεγκτής της ανομίας και ένα από τα θαρραλέα στόματα όλων των εποχών, ο οποίος δε δείλιαζε μπροστά στους ισχυρούς της εξουσίας και του πνεύματος να ορθώσει λόγο ελεγκτικό με σκοπό να επαναφέρει στην τάξη και το νόμο τους παραβάτες της ηθικής και του δικαίου. Υπήρξε η ενσάρκωση της άσκησης και της θυσίας του προσωπικού θελήματος, διότι δε ζούσε πια για τον εαυτό του, αλλά για να επιτελέσει την υψηλή αποστολή που του ανέθεσε ο Θεός. Ο άγιος Ιωάννης υπήρξε ο πρώτος και μεγαλύτερος ασκητής της Εκκλησίας μας και το πρότυπο όλων των κατοπινών μυριάδων ασκητών Της.

Για όλα αυτά η αγία μας Εκκλησία τιμά ιδιαιτέρως τον Πρόδρομο του Κυρίου, κατατάσσοντάς τον στην κορυφή των ιερών προσώπων Της. Περισσότερες από έξι φορές το χρόνο με ισάριθμες εορτές, τιμά το ιερό του πρόσωπο. Πλήθος ναών σε όλο τον ορθόδοξο κόσμο είναι αφιερωμένοι σ' αυτόν και χιλιάδες πιστοί φέρουν με καμάρι το σεπτό του όνομα. Το ίδιο και μια πλειάδα, πόλεων, χωριών και τοπωνυμίων, φέροντας το όνομά του, δηλώνοντας τη μεγάλη προσωπικότητά του. Οι πιστοί χριστιανοί με το αλάνθαστο αισθητήριο της πίστης τους γνωρίζουν την υψηλή του θέση, κοντά στο Λυτρωτή μας Χριστό, στη θριαμβεύουσα Εκκλησία, και γι' αυτό

τον παρακαλούν να δέεται αέναα για τη σωτηρία των ιδίων και του κόσμου.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ ΒΥΡΩΝΟΣ